CONVENȚIA DE LA GRANADA PENTRU SALVGARDAREA PATRIMONIULUI ARHITECTURAL EUROPEAN, CONSILIUL EUROPEI, 1985.

În urma Rezoluției 28 din 1976 a Consiliului de Miniștri – în care se recomanda guvernelor statelor membre să adapteze exigențelor „conservării integrate" sistemele legislative proprii – Consiliul Europei a formulat în 1982 Rezoluția 127 a „Conferinței autorităților locale și regionale din Europa" ca urmare a „celei de-a patra întruniri europene a orașelor istorice" organizată la Freiburg în octombrie 1981. În acest context, Comitetul de Miniștri a însărcinat Comitetul director pentru politici urbane și patrimoniu arhitectural (CDUP) să formuleze un punct de vedere privind posibilitățile și oportunitatea elaborării unei Convenții europene pentru salvgardarea respectivelor bunuri. Acesta s-a declarat favorabil propunerii și a înființat un Comitet restrâns de experți cu misiunea expresă de a redacta un proiect de convenție europeană pentru salvgardarea patrimoniului arhitectural, în perioada decembrie 1983 – noiembrie 1984.

«Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentei Convenții:

- considerând că scopul Consiliului Europei este să realizeze o uniune mai strânsă între membrii săi, cu scopul salvgardării și promovării acelor idealuri și principii ce constituie patrimoniul lor comun;
- admițând faptul că patrimoniul arhitectural constituie o expresie de neînlocuit a bogăției și diversității patrimoniului cultural al Europei, o mărturie inestimabilă a trecutului nostru și un bun comun al tuturor europenilor;
- având în vedere Carta europeană a patrimoniului arhitectural adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 26.09.1975 și Rezoluția (76) 28 adoptată la 14.04.1976 cu referire la adoptarea sistemelor legislative și a reglementărilor naționale la exigențele conservării integrate a patrimoniului arhitectural;
- având în vedere Recomandarea 880 (1979) a Adunării parlamentare a Consiliului Europei cu privire la conservarea patrimoniului arhitectural;
- ținând cont de Recomandarea nr. R (80) 16 a Comitetului de Miniștri ai statelor membre privind formarea specializată de arhitecți, urbaniști, ingineri constructori și peisagiști, ca și de Recomandarea nr. R (81) 13 a Comitetului de Miniștri adoptată la 1.07.1981 privind acțiunile ce trebuie întreprinse în favoarea unor meserii ce riscă să dispară în cadrul activităților meșteșugărești;
- amintind că este importantă transmiterea unui sistem de referințe culturale către generațiile viitoare, ameliorarea cadrului de viață urban și rural, și totodată favorizarea dezvoltării economice, sociale și culturale a țărilor și regiunilor;
- afirmând că este importantă punerea de acord în privința orientărilor fundamentale ale unei politici comune care să garanteze salvgardarea și punerea în valoare a patrimoniului arhitectural, convin asupra celor ce urmează:

Definiția patrimoniului arhitectural

Art. 1

În sensul prezentei Convenții, expresia „patrimoniu arhitectural" este considerată ca având în vedere următoarele bunuri imobiliare:

1) monumentele: toate realizările cu relevanță deosebită datorită interesului lor istoric, arheologic, artistic, științific, social sau tehnic, inclusiv instalațiile sau elementele decorative ce fac parte integrată din aceste realizări;

2) ansamblurile arhitecturale: grupuri omogene de construcții urbane sau rurale relevante pentru interesul lor istoric, arheologic, artistic, științific, social sau tehnic și suficient de coerente pentru a face obiectul unei delimitări topografice;

3) siturile: opere comune ale omului și naturii, parțial construite și constituind spații suficient de caracteristice și omogene pentru a face obiectul unei delimitări topografice, semnificative pentru interesul lor istoric, arheologic, artistic, științific, social sau tehnic.

Identificarea bunurilor de protejat

Art. 2

Cu scopul identificării precise a monumentelor, ansamblurilor și siturilor susceptibile de a fi protejate, fiecare țară se angajează să continue inventarierea și, în cazul unor amenințări grave la adresa bunurilor respective, să întocmească în cel mai scurt timp o documentație adecvată.

Proceduri legale de protecție

Art. 3

Fiecare parte se angajează:

1) să pună în aplicare un regim legal de protecție a patrimoniului arhitectural;

http://patrimoniu.gov.ro

2) să asigure, în cadrul acestui regim şi prin mijloace proprii fiecărui stat sau regiuni, protecţia monumentelor, ansamblurilor arhitecturale şi siturilor.

Art.4

Fiecare parte se angajează:

1) să aplice, în virtutea protecţiei juridice a bunurilor considerate, proceduri de verificare şi autorizare adecvate;

2) să evite ca bunurile protejate să fie desfigurate, ruinate sau demolate. În acest sens, fiecare parte se angajează să introducă – dacă nu există deja – în legislaţia sa dispoziţii care prevăd:

a) supunerea aprobării unei autorităţi competente a proiectelor de demolare sau modificare a monumentelor protejate sau făcând obiectul unei proceduri de protejare, ca şi a tuturor proiectelor ce se referă la contextul acestora;

b) supunerea aprobării unei autorităţi competente a proiectelor ce privesc, în totalitate sau în parte, un ansamblu arhitectural sau un sit, şi care comportă lucrări de:
   - demolare de clădiri
   - construcţie de clădiri noi
   - modificări importante ce privesc caracterul ansamblului arhitectural sau sitului;

c) posibilitatea ca autorităţile publice să împiedice proprietarul unui bun protejat să efectueze lucrări sau să se substituie acestuia în cazul în care nu-şi îndeplineşte obligaţiile;

d) posibilitatea exproprierii unui bun protejat.

Art. 5

Fiecare parte se angajează să împiedice deplasarea, integrală sau parţială, a unui monument, cu excepţia cazului în care salvgardarea materială a respectivului monument o cere imperativ. În acest caz, autoritatea competentă va lua toate măsurile de siguranţă necesare pentru demontarea, transformarea şi remontarea acestuia într-un amplasament adecvat.

Măsuri complementare

Art. 6

Fiecare parte se angajează:

1) să prevadă, funcţie de competenţele naţionale, regionale şi locale şi în limitele finanţelor disponibile, o contribuţie financiară a autorităţilor publice la lucrările de întreţinere şi restaurare a patrimoniului arhitectural situat în teritoriul acestora;

2) să recurgă, dacă este cazul, la măsuri fiscale capabile să stimuleze conservarea acestui patrimoniu;

3) să încurajeze iniţiativele private în domeniul întreţinerii şi restaurării acestui patrimoniu.

Art. 7

În vecinătatea monumentelor, în interiorul ansamblurilor arhitecturale şi siturilor, fiecare parte se angajează să ia măsuri tinzând către ameliorarea calităţii mediului.

Art. 8

Cu scopul limitării riscurilor de degradare fizică a patrimoniului arhitectural, fiecare parte se angajează:

1) să susţină cercetarea ştiinţifică cu scopul identificării şi analizării efectelor nocive ale poluării şi cu scopul definirii mijloacelor de a-i reduce sau elimina efectele;

2) să ia în considerare problemele specifice conservării patrimoniului arhitectural în cadrul politicii de luptă împotriva poluării.

Sancţiuni

Art. 9

Fiecare parte se angajează ca, în contextul autorităţii de care dispune, să acţioneze astfel încât încălcările legislaţiei de protecţie a patrimoniului arhitectural să facă obiectul unor măsuri adecvate şi suficiente din partea instituţiilor competente. Aceste măsuri pot cuprinde, după caz, obligaţia autorilor de a demola o clădire nou construită neregulamentar sau de a readuce bunul protejat la starea precedentă daunei.

Politici de conservare

Art. 10

Fiecare parte se angajează să adopte politici de conservare integrată, care:

1) să situeze protecţia patrimoniului arhitectural între obiectivele esenţiale ale planificării teritoriale şi urbanismului şi să asigure urmărirea acestui imperativ în diversele faze ale elaborării planurilor de amenajare a teritoriului şi ale autorizării lucrărilor;

2) să promoveze programe de restaurare şi de întreţinere a patrimoniului arhitectural;

3) să facă din conservarea, revitalizarea şi punerea în valoare a patrimoniului arhitectural, un element superior al politicilor în domeniul culturii, mediului şi amenajării teritoriului;

4) să favorizeze, pe cât posibil, în cadrul procesului de planificare teritorială şi urbanism, conservarea şi utilizarea clădirilor a căror importanţă nu justifică o protecţie în sensul art. 3, part. 1 al prezentei Convenţii, dar care prezintă o valoare ambientală din punct de vedere al mediului urban sau rural, sau al cadrului de viaţă;

5) să favorizeze aplicarea şi dezvoltarea tehnicilor şi materialelor tradiţionale, indispensabile pentru viitorul patrimoniului.

Art. 11

Fiecare parte se angajează să favorizeze, în condițiile respectării caracterului arhitectural și istoric al patrimoniului:

- utilizarea bunurilor protejate ținând cont de necesitățile vieții contemporane;
- adaptarea clădirilor vechi la noi utilizări, atunci când aceasta rezultă convenabilă.

Art. 12

Admițând că este de dorit facilitatea vizitării de către public a bunurilor protejate, fiecare parte se angajează să procedeze astfel încât consecințele acestei deschideri către public, și îndeosebi organizarea acceselor, să nu aducă daune caracterului arhitectural și istoric al respectivelor bunuri și contextului lor.

Art. 13

În scopul facilitării aplicării acestor politici, fiecare parte se angajează să dezvolte, în contextul organizării sale politice și administrative, colaborarea eficientă, la diversele eșaloane, între serviciile responsabile de conservare, acțiune culturală, mediu și amenajarea teritoriului.

Participare și asociați

Art. 14

Cu scopul secondării acțiunii autorităților publice în direcția cunoașterii, protejării, restaurării, întreținerii, gestionării și revitalizării patrimoniului arhitectural, fiecare parte se angajează:

1) să creeze, la diverse nivele ale procesului decizional, structuri de informare, consultare și colaborare între stat, colectivitățile locale, instituțiile și asociațiile culturale și public;

2) să favorizeze dezvoltarea mecenatului și a asociațiilor fără scop lucrativ ce activează în domeniu.

Informare și formare

Art. 15

Fiecare parte se angajează:

1) să conștientizeze importanța conservării patrimoniului arhitectural la nivelul opiniei publice, atât ca element de identitate culturală, cât și ca sursă de inspirație și creativitate pentru generațiile prezente și viitoare;

2) să promoveze în acest scop politici de informare și sensibilizare în special cu ajutorul tehnicilor moderne de difuzare și animare, având în particular ca obiectiv:

a) trezirea sau dezvoltarea sensibilității publicului, încă de la vârsta școlară, pentru protecția patrimoniului, calitatea mediului construit și expresia arhitecturală;

b) evidențierea caracterului unitar al patrimoniului și a legăturilor existente între arhitectură, arte, tradițiile populare și modurile de viață, la nivel european, național sau regional.

Art. 16

Fiecare parte se angajează să favorizeze formarea specializată a diverselor profesiuni și meserii care intervin în conservarea patrimoniului arhitectural.

Coordonarea europeană a politicilor de conservare

Art. 17

Părțile se angajează să schimbe reciproc informații privind politicile lor de conservare în ceea ce privește:

1) metodele necesar a fi definite în materie de inventariere, protejare și conservare a bunurilor, ținând cont de evoluția istorică și creșterea progresivă a patrimoniului arhitectural;

2) modul optim de conciliere a imperativului protejării patrimoniului arhitectural cu necesitățile actuale ale vieți economice, sociale și culturale;

3) posibilitățile oferite de noile tehnologii, privind în general identificarea și înregistrarea, acțiunea impotriva degradării materialelor, cercetarea științifică, lucrările de restaurare și modul de gestionare și revitalizare a patrimoniului arhitectural;

4) modul de promovare a creației de arhitectură care asigură contribuția epocii noastre la patrimoniul Europei.

Art. 18

Părțile se angajează să-și acorde reciproc, ori de câte ori este cazul, asistență tehnică, constând în schimb de experiență și experți în materie de conservare a patrimoniului arhitectural.

Art. 19

Părțile se angajează să favorizeze, în cadrul legislațiilor naționale de profil sau în cadrul acordurilor internaționale prin care sunt legate, schimburile de specialiști în conservarea patrimoniului arhitectural, inclusiv cele necesare în domeniul formării permanente.

Art. 20

În sensul prezentei Convenții, un comitete de experți instituit de Comitetul de Miniștri al Consiliului în virtutea art. 17 al Statutului Consiliului Europei, este însărcinat să urmărească aplicarea Convenției și în particular:

1) să prezinte periodic Comitetului de Miniștri al Consiliului un raport privind situația politicilor de conservare a patrimoniului arhitectural în statele participante la Convenție, privind aplicarea principiilor enunțate de aceasta și activitățile proprii;

http://patrimoniu.gov.ro

2) să propună Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei orice măsură vizând punerea în aplicare a dispoziţiilor Convenţiei, inclusiv în domeniul activităţilor multilaterale şi în materie de revizuire sau amendare a Convenţiei, precum şi privind informarea publicului asupra obiectivelor Convenţiei;

3) să facă recomandări Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind invitarea unor state care nu sunt membre ale Consiliului Europei să adere la Convenţie.

Art. 21

Dispoziţiile prezentei Convenţii nu afectează aplicarea dispoziţiilor specifice mai favorabile protecţiei bunurilor indicate la art. 1, conţinute în:

– Convenţia privind protejarea patrimoniului mondial, cultural şi natural, din 16 noiembrie 1972;
– Convenţia europeană pentru protejarea patrimoniului arheologic, din 6 mai 1969».

Notă: Nu sunt prezentate aici „Clauzele finale" (art. 22–27), care cuprind chestiuni cu caracter procedural privind:
– modalităţile de aderare a statelor membre ale Consiliului Europei, precum şi a celor care nu sunt membre;
– obligaţia asumată de Secretariatul general al Consiliului Europei de a face unele comunicări statelor semnatare [1].

Traducere **Rodica CRIŞAN**

[1] Textul Convenţiei a fost publicat în limba franceză în Buletinul omisiei Monumentelor Istorice, anul III, nr. 4/1992.